

6. *Шульський М. Г.* Фермерство: проблеми становлення і розвитку. Монографія. — Львів, 2004 — 392 с.

Т. І. ЯВОРСЬКА, канд. екон. наук, доц.
(Таврійська державна агротехнічна академія)

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН НА СТУПІНЬ БАКАЛАВРА І МАГІСТРА З ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ ПРИ ПІДГОТОВЦІ КАДРІВ ДЛЯ АГРАРНОГО СЕКТОРА

Освітня концепція Болонського процесу передбачає створення єдиного Європейського освітнього і наукового простору, формування якого повинне відповідати шести основним позиціям: введення двоциклового навчання, запровадження кредитної системи, контроль якості освіти, розширення мобільності студентів, забезпечення працевлаштування випускників та забезпечення привабливості європейської вищої освіти. Впровадження першої позиції в Україні можливе при вирішенні питань двоцикловості навчання у ВНЗ, ступневості і кваліфікації випускників, впровадження нового переліку професій, напрямів і спеціальностей підготовки фахівців, що, в свою чергу, передбачає вдосконалення нормативних матеріалів і законодавчої бази в Україні з цих питань.

Двоциклове навчання включає в себе доступене (додипломне) та після ступеневе (післядипломне). Концепція розвитку економічної освіти в Україні передбачає введення двоступеневої системи підготовки фахівців — економістів, яка виділяє перший ступінь бакалавра і другий ступінь — магістра. Тривалість навчання відповідно буде тривати чотири і один рік. На нашу думку, позитивним є виділення в концепції двох напрямів підготовки магістрів — магістр професійного спрямування і магістр наук. Проте, на практиці, ці положення концепції не підтверджені юридично, а отже, не можуть виконуватися. Тому багато вищих навчальних закладів поки-що не відмовляються повністю від підготовки освітньо — кваліфікаційного рівня спеціаліста, зокрема, з економіки підприємства. Одним із стримуючих факторів в цьому випадку є відмова від спеціалізацій. Наприклад, в Таврійській державній агротехнічній академії при підготовці спеціаліста з економіки підприємства виділяється три спеціалізації: економіка підприємств малого бізнесу, економіка фермерських господарств,

економіка сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів. При впровадженні підготовки магістра професійного спрямування, спеціалізації можна було б зберегти при умові вільного вибору їх студентами.

Аналіз стандартів вищої економічної освіти показує, що вони не повністю відповідають інституціональним особливостям розвитку ринку України і її економіки, що ускладнює інтеграцію в європейський освітянський простір. Навчальні плани економістів значно перевантажені навчальними дисциплінами, які недостатньо пов'язані з логікою підготовки фахівця за змістом освітньо-кваліфікаційних характеристик. Опираючись на досвід підготовки фахівців з економіки підприємства, освітньо-професійну програму і керуючись вимогами Болонського процесу, ми зробили спробу описати навчальний план з присвоєння ступеня бакалавра та магістра з економіки підприємства.

**НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН НА СТУПЕНІ БАКАЛАВРА ТА МАГІСТРА
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА» (ПРОЕКТ)**

Перший курс			
Перший семестр	Кредити ECTS	Другий семестр	Кредити ECTS
Вища математика	4	Вища математика	4
Іноземна мова	6	Іноземна мова	6
Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка	5	Історія економічних вчень	5
Економічна історія	5	Інформатика і комп'ютерна техніка	4
Основи економічної теорії	6	Політекономія	7
Інформатика і комп'ютерна техніка	4	Філософія	4
Разом	30	Разом	30
Другий курс			
Теорія ймовірностей і математична статистика	4	Математичне програмування	4
Мікроекономіка	8	Статистика	7
Іноземна мова	5	Іноземна мова	5

Інформатика і комп'ютерна техніка	6	Макроекономіка	8
Статистика	7	Інформатика і комп'ютерна техніка	6
Разом	30	Разом	30
Третій курс			
Економіка підприємства	10	Економіка підприємства	8
Іноземна мова	4	Іноземна мова	4
Інформатика і комп'ютерна техніка	4	Фінанси	6
Економіка праці і соціально-трудові відносини	6	Бухгалтерський облік	8
Міжнародна економіка	6	Господарське законодавство	4
Разом	30	Разом	30

Закінчення табл.

Четвертий курс			
Організація виробництва	10	Планування діяльності підприємства	10
Іноземна мова	4	Іноземна мова	4
Аналіз господарської діяльності	8	Інформаційні системи і технології на підприємствах	5
Маркетинг	5	Менеджмент	7
Інвестування	3	Державне регулювання економіки	4
Разом	30	Разом	30
П'ятий курс			
Стратегія підприємства	10	Менеджмент персоналу	8
Ділова іноземна мова	5	Ділова іноземна мова	5
Економічна діагностика	8	Міжнародний менеджмент	7
Проектний аналіз	7	Фінансовий менеджмент	10
Разом	30	Разом	30

Сьогодні зустрічається думка, що потрібно готувати універсального економіста, який би зміг працювати у будь-якій сфері народного господарства. На наш погляд, фундаментальні та фахові навчальні дисципліни плану повинні передбачати особливості підготовки економіста саме аграрного підприємства з врахуванням специфіки сільського господарства впродовж всіх років навчання. В наведеному вище проекті навчального плану підготовки бакалавра і магістра з економіки підприємства не відведено місця під спеціалізації більш вузького напрямку. При збереженні підготовки економіста аграрного підприємства, дані спеціалізації можна було б зберегти, передбачивши самостійний вибір студентами їх, починаючи з третього курсу. В цьому випадку в окремих дисциплінах передбачалося б більш ширше вивчення матеріалу з обраного напрямку спеціалізації. В іншому разі їх було б доцільно зберегти при підготовці бакалавра в межах 45 кредитів, що і є однією з вимог формування структури курсу, згідно Болонської угоди. Останнє було б доцільно впровадити при підготовці загального фахівця з економіки підприємства, а виділені 45 кредитів давали б можливість надавати вже спеціальні знання з обраної галузі, зокрема, сільського господарства. Проте, як уже зазначалося вище, високопрофесійний економіст для аграрної сфери повинен готуватися всі роки навчання.

Практика свідчить, що незважаючи на розширення підготовки економістів окремих спеціальностей, в аграрній сфері присутній дефіцит кваліфікованих економічних кадрів, здатних вирішувати складні сучасні проблеми на високому професійному рівні. Проголошення президентом України 2006 року роком села повинно розпочати створення відповідних соціально-економічних умов для його відродження і для заохочення молодих кваліфікованих кадрів для роботи в аграрній сфері. Крім того, було б і доцільно відродити практику минулих років і впровадити для випускників аграрних вузів обов'язкове трьохрічне відпрацювання на селі в якості молодих спеціалістів із наданням відповідних пільг.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вища освіта України і Болонський процес: Навчальний посібник / За редакцією В. Г. Кременя. Авторський колектив: М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук, В. В. Грубінко, І. І. Бабин. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2004. — 384 с.

2. Наказ Міністерства освіти і науки України від 13.04.2004 року № 303 «Про затвердження Концепції розвитку економічної освіти в Україні».